

Oslo 15.01. 2023

Til Statsforvalteren i Oslo og Viken (sfvopost@statsforvalteren.no)

Ja til Østmarka nasjonalpark!

Naturvernforbundet støtter hovedalternativ 1 om en tredelt nasjonalpark

Vi viser til Statsforvalterens brev av 14. 10. 2022 med høring av verneforslag for nasjonalpark i Østmarka. Naturvernforbundet ber om at alternativ 1, hovedalternativet, vedtas.

Dette hovedalternativet gir en stor og tredelt nasjonalpark på om lag 54 km². I tillegg kommer vern av friluftslivsområde på om lag 19 km² i vest og nordvest.

Naturvernforbundet understreker at det er svært gledelig og på høy tid at Østmarka nasjonalpark endelig kan realiseres. Slik kan områdets store natur- og friluftslivverdier ivaretas på en faglig og kunnskapsbasert best mulig måte.

Vern er den faglig beste metoden for å ivareta biologisk mangfold og naturlig økologisk dynamikk i naturlige økosystemer. Vi ønsker at det etableres strenge og ambisiøse forskrifter både for nasjonalparken og friluftslivområdet. Disse skal bidra til å sikre og forbedre naturverdiene. Det er viktig med god tilrettelegging for friluftsliv- og andre brukerinteresser, slik at disse ikke påvirker negativt og skader naturverdiene.

Bakgrunn

Naturvernforbundet har sammen med andre natur- og friluftsansjoner i mange år arbeidet for etablering av en nasjonalpark i Østmarka. Vi viser særlig til Østmarkas Venner sin utrettelige og tunge arbeidsinnsats som særdeles verdifull. Samtidig har en rekke andre aktører også vært tungt involvert, både kommuner, andre grunneiere, politikere og miljøforvaltning. Naturvernforbundet understreker at dette fellesløftet har vært avgjørende for at Østmarka nasjonalpark endelig realiseres.

Innledningsvis støtter vi de gode forarbeidene som er gjort av miljømyndighetene i saken. Dette er en milepæl i arbeidet med å få sikret en stor, lavereliggende nasjonalpark i skoglandskapet på Østlandet. Dette er en nasjonalpark som både bidrar til å utfylle manglene i skogvernet og for å øke representativiteten av naturvariasjon i Norges nettverk av nasjonalparker.

Dette er helt i tråd med Norges langsiktige arbeid med å verne 30 % av representativ natur for å møte internasjonale naturforpliktelser basert på nødvendige og faglige naturbevaringsmålsettinger. Etablering av en stor nasjonalpark i Østmarka er trolig siste sjanse vi har for å få bevart et relativt stort, noenlunde sammenhengende og relativt intakt skogområde på Østlandet. Et større område som tilfredsstiller de faglige krav som verneformen nasjonalpark forutsetter.

Store verneområder er særlig verdifulle. Både for å ivareta de biologiske verdiene som allerede finnes, men også sett i et lengre tidsperspektiv der klimaendringer utfordrer den økologiske dynamikken i naturen. Innenfor større områder har arter og natur mye større langsiktige overlevelsesmuligheter fordi naturen er variert med mange ulike naturtyper, økologiske nisjer og topografi. Dette reduserer også negative konsekvenser av påvirkninger fra utsiden. Det er flere arter i store verneområder som også har større og mer levedyktige populasjoner enn i små verneområder.

Store områder tåler naturlige «katastrofer» fordi slike bare rammer mindre deler av et stort område. Samtidig vil mange flere arealkrevende arter kunne ha leveområdet sitt innenfor verneområdet, spredningsarealer mellom ulike leveområder er tilgjengelige noe som også vil kunne bidra til å forsterke den genetiske variasjonen for artene. Helt i samsvar med naturmangfoldlovens intensjoner knyttet til langsiktig overlevelse samt bevaring av økosystemer, arter og genetisk variasjon.

En stor nasjonalpark vil også sikre tilgang til viktig natur med stor rekreasjonsverdi. En nasjonalpark så nært store befolkningsområder vil også ha et stort folkehelse-potensial, med minimale tekniske inngrep, stillhet og store opplevelsesverdier.

Naturvernforbundet støtter helt klart hovedalternativer (alternativ 1) som det beste for naturen og framtidige generasjoner. Statsforvalteren hovedalternativ gir en stor og tredelt nasjonalpark på om lag 54 km². I tillegg kommer vern av friluftslivsområde på om lag 19 km² i vest og nordvest.

Klima- og miljødepartementet (KLD) har i sitt brev datert 22. juni anbefalt Statsforvalterens hovedalternativ. Naturvernforbundet støtter dette forslaget og vi støtter KLDs tydelige naturfaglige begrunnelse:

«I motsetning til for naturreservat, kan bevaring av større områder slik at de kan være tilgjengelige for uforstyrret naturopplevelse og friluftsliv være en del av formålet med vern av nasjonalpark. En nasjonalpark kan for Oslo-regionens befolkning ha stor betydning for både identitet og friluftsliv og for formidling av natur- og kulturmiljøverdier. Samlet sett mener departementet at fordeler med en stor tredelt nasjonalpark veier opp for eventuelle ulemper. Nasjonalpark er derfor etter departementets vurdering et godt og egnet virkemiddel for vern av et større skogområde i lavlandet i Sørøst-Norge.»

Det er også enda flere områder som med fordel kunne vært innlemmet både i nasjonalparken og i friluftslivsområdet. Her viser vi blant annet til høringsinnspill fra Østmarkas Venner som Naturvernforbundet også stiller seg bak.

Utkast til forskrifter er gjennomgående gode og vi støtter helt klart strenge forskrifter som primært skal ivareta, sikre og bidra til å videreutvikle naturverdiene i nasjonalparken.

Nasjonalparken vil ha store befolkningsemengder tett inntil seg. Den vil både være et fantastisk utstillingsvindu av verdifull natur for Norge, hovedstaden og andre omkringliggende områder. Samtidig vil nasjonalparken være svært mye benyttet, trolig enda mer enn i dag av veldig mange ulike brukergrupper, som vil benytte både nasjonalpark og friluftslivområdet. Det vil være av stor nødvendighet for alle parter at det gjøres en grundig jobb med å prioriteringer og god kanalisering av aktiviteter som kan gi belastningsskader på sårbar natur. For eksempel kan enkelte stier/områder prioriteres for brukergrupper som påfører naturen mer slitasje (sykling, riding) enn spuløs bruk. Kanalisering, klipping og andre former for tilrettelegging kan med fordel gjøres i en særlig tidlig fase, gjerne gjennom brede medbestemmelsesprosesser, for å sikre alle brukergrupper. Hovedmålet skal alltid være at naturen alltid skal prioriteres, men kan brukes, at all ferdsel skal være skånsom og spuløs og at naturen og naturområdene i nasjonalparken og friluftsområdet skal få en forbedret økologisk tilstand i framtiden. Også her støtter vi innspill til forskrifter og tilhørende argumenter som Østmarkas Venner har gitt gjennom sitt høringsinnspill.

Konklusjon:

Det er nødvendig med strengt vern og strenge forskrifter for å sikre områdets store naturverdier for framtidige generasjoner. Norge er også forpliktet til å følge opp målet om 30 % vern av representativ natur etter naturtoppmøtet.

Østmarka nasjonalpark vil gi et viktig bidrag til dette. Særlig i forhold til å sikre laveliggende og sammenhengende gammelskog på Østlandet, som per i dag er sterkt underrepresentert.

På bakgrunn av utredninger og ikke minst kartlegginger og dokumentasjon av store natur – og friluftslivverdier så støtter Naturvernforbundet alternativ 1 om en stor nasjonalpark med tilliggende friluftslivområde.

Mvh Norges Naturvernforbund



Arnodd Håpnes
Fagleder naturmangfold